YANGI O‘ZBEKISTONDA MILLIY MEDIAMAKON VA AXBOROTLASHGAN JAMIYATNI BARPO ETISHDA OAV O‘RNI

Safarov Botir Norboyevich
Jizzax davlat pedagogika universiteti o‘qituvchisi

Annotatsiya. *Mazkur maqola milliy va xorijiy ommaviy axborot vositalarining internet makonidagi faoliyati samaradorligini tahlil qilish, zamonaviy dunyoda mediamakon xalqaro raqobat va axborot maydoni zamonaviy dunyoda mediamakon xalqaro raqobat va axborot maydonining nazariy-pedagogik, ilmiy asoslarini yaratish va ularni amaliy faoliyatga joriy etishda texnologiyalarni ishlab chiqishni takomillashtirishga qaratilgan fikrlar birlamchi manbalarga asoslanib tahlil qilingan.*

Kalit so‘zlar. *inson, evolyutsiya, ibtido, til, yozuv, yozuv turlari, muloqot turlari, Sarmishsoy qoya tasvirlari, Zarautsoy qoya tasvirlari, Budda yodgorliklari, Amudaryo xazinasi, Baqtriya, So‘g‘d, Afrosob, munosabat, adabiy tafakkur, dunyoqarash, ong, zamon va makon, insoniyat, til, jamoa, jamiyat, muloqot, fikr almashish, yozuv, she’r, kitob, siyoh, maqol, hayotda topishmoq.*

Global dunyoda ommaviy axborot vositalarining o‘z faoliyati monopolizatsiya, ommaviy axborot vositalarining birlashishi, ommaviy axborot vositalarining faoliyatini birlashtirish (axborotni taqdim etish va tarqatish shakllari), fan va texnika yutuqlari va Internet texnologiyalarini joriy etish, va konvergentsiya.

The Times (ing. The Times; tarjimasi “Times”) — Buyuk Britaniyadagi kundalik gazeta, dunyodagi eng mashhur gazetalardan biri. U 1785 yildan beri chop etilgan. The Times hozirda Times Newspapers Limited tomonidan nashr etiladi va to‘liq News korporatsiyasiga tegishli. Ko‘pgina gazetalar o‘z nomlarini Amerikaning The New York Times, Hindistonning The Times of India va Janubiy Koreyaning The Korea Times kabi The Times gazetasidan olgan.

Ijtimoiy-siyosiy ommaviy axborot vositalarida boshqaruv signallari, masalan, hodisa yoki jarayonning ijobiy bahosini o‘z ichiga olgan materiallarda yumshoq, yashirin ko‘rinishi mumkin. Ommaviy axborot vositalari insonning, tashkilotning, butun mamlakatning harakatlarini qo‘llab-quvvatlashga qodir. Masalan, har qanday davlatning milliy ommaviy axborot vositalari odatda o‘z davlatining tashqi siyosatini qo‘llab- quvvatlaydi. Amerika Qo‘shma Shtatlarining tashqi siyosatining ustuvor yo‘nalishlarini 20-21-asrlar bo‘yida milliy Amerika sifatli matbuotida yoritilishi monitoringi natijalari ushbu tezisning misoli bo‘lishi mumkin.

The Times va The Sunday Times 1999 yil mart oyidan beri Internetda mavjud bo‘lib, dastlab the-times.co.uk va sunday-times.co.uk veb-saytlarida joylashtirilgan. Nyu- York Tayms — 1851 - yil 18-sentabrda Nyu-York shahrida nashr etilgan Amerika kundalik gazetasi. 1970-yillarning o‘rtalaridan boshlab gazeta o‘z mavzusini sezilarli darajada kengaytirdi va axborotini qayta tuzdi, muntazam yangiliklar, tahririyatlar va sport yangiliklarini toTdiruvchi turli mavzulardagi maxsus

haftalik boTimlarni qo‘shdi. Keyinchalik u: “Yangiliklar”, “Sharhlar”, “Biznes”, “Sport”, “Fan”, “San’at”, “Uslub”, “Uy”, “Nyu-York yangiliklari” va boshqa bo‘limlarga bo‘lingan. Bundan tashqari, The New York Times, ayniqsa, birinchi sahifada rangli fotosuratlardan foydalangan oxirgi gazetalardan biri edi. The New York Times onlayn nashri 1996 yilda paydo bo‘lgan bo‘lib, yetakchi o‘rinlardan birini egallaydi va eng yaxshi veb-sayt hisoblanadi.

So‘nggi paytlarda u yoki bu siyosiy sub’ektlar tomonidan boshqariladigan global ommaviy axborot vositalari tizimini rivojlantirish amalga oshirildi, axborot-tashviqot, PR tadbirlari va boshqalar majmui amalga oshirildi.Zamonaviy tarixda xalqaro maydonda eng faol pozitsiyani egallaydi. Amerika Qo‘shma Shtatlari tomonidan. Ularning muvaffaqiyati ko‘p jihatdan to‘g‘ri yo‘lga qo‘yilgan axborot faoliyati va davlat va ommaviy axborot vositalari o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlarning yo‘lga qo‘yilganligi tufaylidir.

Turkiya ommaviy axborot vositalarining tarixi Usmonlilar imperiyasining so‘nggi o‘n yilliklariga borib taqaladi. Birinchi turk gazetasi “Taqvim-i Vakayi” (Takvim-i Vakayi) 1831 yilda nashr etilgan. Ushbu tub islohotlar davrida ommaviy axborot vositalari (gazeta va boshqa davriy nashrlar) amalga oshirilayotgan islohotlarning mazmun-mohiyatini keng ommaga yetkazish, alohida ahamiyat kasb etdi. 1831-yil 25- iyulda turk, arab va frantsuz tillarida birinchi Usmonli gazetasi nashr etildi.

Sabah (gastrol. "Morning", tong gazetasi) - Turkiyaning kundalik gazetasi, 1985 yil 22 aprelda Izmirda turk tadbirkori Dinch Bilgin tomonidan asos solingan. Shiori "Turkiye’nin en iyi gazetesi", 1997 yil yanvar oyida Internetda veb-sayt ochildi. Amerikaning The New York Times gazetasi, The New York Times International Weekly gazetasidan turkchaga tarjima qilingan maqolalarni chop etish uchun Sabah gazetasini tanladi. Sabah gazetasi Germaniyada Sabah Deutsch nomi bilan nemis tilida, Turkiyada Sabah Europe nomi bilan, Yevropa Ittifoqida ingliz, nemis va arab tillarida Daily Sabah nomi bilan nashr etiladi. 21 ta umumrespublika gazetalarining o‘rtacha umumiy tiraji 4 million nusxaga yetdi. Aksariyat nashriyotlar o‘z faoliyatida jahonning eng zamonaviy texnika va texnologiyalaridan foydalana boshladi.[2.90]

Radio: Radio Rossiya, Amerika Ovozi va Ozod Evropa teleradiokompaniyalari ma’lumotlarini tahlil qilish.

AQShning axborot siyosatini amalga oshirish mamlakatning o‘zida xorijiy jurnalistlar bilan ishlash uchun matbuot markazlarining ishlashini, davlat rahbarlariga, ommaviy axborot vositalariga va ilmiy-tadqiqot institutlariga tezkorlik bilan ma’lumot yetkazib berish uchun xorijda axborot markazlarining mavjudligini nazarda tutadi. “Amerika Ovozi”, “Freedom” va “Free Europe” radiostansiyalarining xorijiy mamlakatlarga eshittirishlari qo‘llab-quvvatlanadi. 1990 yil 10 dekabrda Rossiya radiosi Butunittifoq radiosining birinchi dasturi bilan bir qatorda, ikkinchi radiokanalda Mayak radiosi bilan va uchinchi radiokanalda Butunittifoq radiosining uchinchi dasturi bilan eshittirishni boshladi. Dunyoning yetakchi davlatlari tashqi siyosatni axborot bilan ta’minlash masalalariga doimo jiddiy e’tibor berib kelgan. Biroq, so‘nggi o‘n yilliklarda bu muammo davlat tuzilmalari uchun yanada dolzarb bo‘lib qoldi va bu bir qator omillar bilan bog‘liq. Axborot globallashuvining rivojlanishi butun sayyora aholisining turmush tarzi uchun muhim oqibatlarga olib keladi: yaxshi xabardorlik, ma’lumotni dunyoning istalgan nuqtasiga bir zumda uzatish qobiliyati, respondentlaringiz bilan doimo aloqada bo‘lish. Bu jarayonlar odatiy turmush tarzini tubdan o‘zgartirishga olib keladi. Axborot oldinga chiqadi, ishlab chiqarishning asosiy mahsulotiga aylanadi. Iqtisodiy va siyosiy hayot axborot sohasiga o‘tmoqda, jamoatchilik bilan aloqalarni vositalashtirish deb ataladigan narsa amalga oshirilmoqda.[2.76]

Amerika Ovozi (Amerika Ovozi) - Amerika xalqaro jamoat radiosi va unga tegishli radiostansiya. “Amerika Ovozi”ning faoliyatini Radioe shittirishlar Boshqaruv Kengashi muvofiqlashtiradi. “Amerika Ovozi” radiostansiyasi birinchi marta 1942- yil 24-fevralda efirga chiqdi. "Biz Amerika va urush haqida gaplashamiz, yangiliklar yaxshi yoki yomon bo‘lishi mumkin - biz sizga haqiqatni aytamiz", dedi radiostantsiya shu so‘zlar bilan eshittirishni boshladi. "Amerika Ovozi" Gebbels targ‘ibot mashinasiga qarshi og‘irlik sifatida yaratilgan. 2008-yil 27-iyulda “Amerika Ovozi”ning rus xizmati efirini to‘xtatdi va butunlay internetga o‘tdi.

Ommaviy axborot vositalari axborot globallashuvi jarayonlarida bevosita ishtirok etmoqda. Ular shaharlar, mamlakatlar, qit'alar, butun dunyo aholisining ijtimoiy ongini nazorat qiluvchi ommaviy axborot vositalariga aylanadi. Ammo ommaviy axborot vositalarining o‘zi ham global tendentsiyalarga ta'sir qiladi. "Ozod Yevropa" radiosi AQSh hukumati tomonidan moliyalashtiriladigan xalqaro notijorat teleradiokompaniyasidir. Ishonchli boshqaruvchi AQShning Global Media agentligidir. O‘z missiyasini "matbuot erkinligi hokimiyat tomonidan cheklangan yoki hali jamoat hayotining normasiga aylanmagan mamlakatlar auditoriyasiga murojaat qilish orqali demokratik qadriyatlar va institutlarni targ‘ib qilish" deb e'lon qiladi. 2018-yil oktabr holatiga ko‘ra Sharqiy Yevropa, Markaziy Osiyo, Yaqin va O‘rta Sharqning 23 davlatiga 26 tilda efirga uzatiladi.

Yagona axborot makonining kontseptsiyasi til o‘zgarishlari dinamikasini tushunish uchun muhim ahamiyatga ega, chunki u jahon va milliy ommaviy axborot vositalarining ko‘p qirrali faoliyatini yagona, yaxlit tizim shaklida taqdim etish imkonini beradi, uning faoliyati lingvistik va madaniy jarayonlarning borishiga sezilarli ta'sir ko‘rsatadi. Zamonaviy ilm-fanda ushbu yangi virtual hududni davlat chegaralari va moddiy to‘siqlarsiz belgilash uchun bir xil semantik qatorga tegishli, ammo ommaviy kommunikatsiya jarayonlarining u yoki bu tomonini ta'kidlaydigan atamalar va tushunchalarning butun majmuasi, masalan: axborot maydoni, axborot muhiti. , axborot maydoni , media muhiti, media landshafti, infosfera. Respublikamizning Mustaqillikka erishishi jahonda globallashuv jarayonlarining rivojlanish davriga to‘g‘ri keldi. Bu jarayon o‘zgarmas deb hisoblangan tizimlarni tubdan o‘zgartirdi. Rivojlangan davlatlar ham bu yangilanish jarayonlaridan dovdirab qolishdi. Yosh mustaqil davlatlar oldida esa ancha katta muammolarni hal qilish masalalari turardi. Vaqt mamlakat ichki axborot muhitini isloh qilish, uni jahon axborot muhitining ajralmas qismiga aylantirish masalalarini kun tartibiga qo‘ydi. Shunday qilib, davlatning tashqi qiyofasini shakllantirishda milliy jurnalistika va milliy ommaviy axborot vositalarining ishtirokini yangi sifat bosqichiga ko‘tarish ko‘zda tutilgan. Bu yangiliklar milliy media tizimining tubdan yangilanishiga, mamlakatimizda axborot muhitining shakllanishiga va jahon axborot makonining ajralmas qismiga aylanishiga olib keldi. Milliy ommaviy axborot vositalaridan davlat manfaatlari yo‘lida foydalanish bo‘yicha xorijiy tajribaning keng joriy etilgani o‘zining afzalliklariga ega. Globallashuv sharoitida davlatning ijobiy imidjining yuqori darajasi mamlakat fuqarolarini axborot bilan ta'minlash va ularning bilim olish funktsiyasini ham bajaradi. Mamlakat qiyofasi uning iqtisodiy qudrati, qudrati, boyligi, madaniy taraqqiyot darajasidan dalolat beradi. Rasm obro‘-e'tibor, mamlakatning xorijiy jamoatchilik ko‘z o‘ngidagi obro‘-e'tibori, xalqaro siyosati muvaffaqiyati ramzidir.

Zamonaviy globallashuv integratsiya va axborotlashtirish muammosi sifatida Globallashuvning eng muhim omili sifatida zamonaviy madaniy-axborot makonining shakllanishi va uning insoniyatning sivilizatsiyaviy taraqqiyotiga ta'siri madaniyatshunoslar, faylasuflar, sotsiologlar, siyosatshunoslar va boshqa olimlarning e'tiborini tortmoqda. Ijtimoiy muhitning axborotlashuvi globallashuvning zamonaviy shakli, jumladan, "madaniy globallashuv"ning paydo bo‘lishiga olib keldi, deb hisoblashadi. Global madaniy makon madaniyatlar va sivilizatsiyalarning o‘zaro ta'sirida zamonaviy integratsiya jarayonining natijasi bo‘ldi. Bu insoniyat va jamiyat taraqqiyotining alohida bosqichi bo‘lib, iqtisodiy, savdo va siyosiy aloqalar asosida AKT yordamida insoniyatni global butunlikka integratsiya qiluvchi semiotik kodlar va mexanizmlar paydo bo‘ldi. Insoniyatning bu yangi semantik birligi zamonaviy texnik vositalar tufayli o‘zining global ifodasini topgan madaniy universallarning mavjudligi tufayli yuzaga keldi. Insoniyat madaniyatining yangi fazo-vaqt uzluksizligi shakllandi.

Zamonaviy nazariyalarda axborot jamiyati madaniyati asosan postmodernlikni tavsiflashda ham qo‘llaniladigan atamalar bilan tavsiflanadi. Unga markazsizlashtirish, polistilistika, marginal madaniy shakllarning aktuallashuvi va turli xil rivojlanish vektorlari kabi fazilatlar kiradi. Axborot jamiyati, bir tomondan, bilimlar jamiyati bo‘lsa, ikkinchi tomondan, uning madaniyati ma'rifatning tugashini anglatadi; bu, bir tomondan, maksimal ratsionallik va samaradorlik, lekin boshqa tomondan, irratsionalizm, ba'zan tasavvufga aylanadi. Axborot jamiyati, g‘alati, axborot tushunchasini qadrsizlantirdi. Axborot asrining kelishiga umidsizlik bilan qaraydiganlar, jumladan,

olimlar ham ommaviy axborot vositalariga ham, internet ma'lumotlariga ham ishonmaydilar. Axborotning ko'pligi har qanday turdagi ma'lumotlarni tekshirishni deyarli imkonsiz qiladi, jamiyat, ma'lum bo'lishicha, odamlarni noto'g'ri ma'lumotlardan va ma'nolarni manipulyatsiya qilishdan himoya qiladigan ishonchli institutlarga ega emas. Postmodernizm bunga haqiqiylikni izlashdan butunlay voz kechish, haqiqatning qadr-qimmatini inkor etish va har qanday matnlarni to'liq va ishonchli talqin qilishning iloji yo'qligini namoyish qilish bilan javob beradi. Axborot jamiyatining rivojlanishi va globallashuv zo'ravonlik, etnik va diniy nizolarning yangi avjlari bilan chambarchas bog'liq. Urushlar, terrorizm, siyosiy kurashning zo'ravonlik usullari o'z dolzarbligini yo'qotmayapti. Bugungi kunda zo'ravonlikning ijtimoiy-madaniy va antropologik manbalari va oqibatlariga qiziqish ortib bormoqda, biroq, V.Yarskayaning fikricha, bugungi kunda ijtimoiy kamsitish, har kungi irqchilik, zo'ravonlik genezisidagi madaniy omillar, ayniqsa, zo'ravonlik haqida fundamental tadqiqotlar mavjud emas. ekstremistik shakl.

Terrorizm, garovga olish, genotsid, aparteid, qul savdosi - bu kamsitish amaliyotlari va zo'ravonlik harakatlarining to'liq ro'yxati emas. Kuch tuzilmalari va harbiy organlar, xalqaro korporatsiyalar, shifokorlar, ota-onalar va o'qituvchilar ko'pincha kambag'allar, ayollar, bolalar, etnik, madaniy va diniy ozchiliklar, dissidentlar va uysizlar, ishsizlar, qariyalarga qarshi noqonuniy harakatlarga yo'l qo'yadilar. Olimlar ham, jurnalistlar ham, jamoat arboblari ham, siyosatchilar ham fuqarolik maqomi yo'lida juda sekin ketayotgan jamiyatning harakatsizligi haqida tobora ko'proq gapirmoqda. Shunday qilib, zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish o'z-o'zidan jamiyatning samarali ijtimoiy o'zgarishining kafolati emas, balki sanoat-ierarxik tizimdan axborot-tarmoq tizimiga o'tishning kafolati ham emas. Axborot jamiyatining milliy miqyosda samarali rivojlanishi uchun axborotni o'zgartirishning uchta sub'ekti - davlat, biznes va jamiyat o'rtasida konstruktiv hamkorlik zarur. Shubhasiz, jamiyatga tahdid soluvchi asosiy xavflar aynan xomashyo ishlab chiqaruvchisi sifatida mamlakatning "tor ixtisoslashuvi" tomon harakatdadir. Texnik-iqtisodiy jarayon sifatida AKTni joriy etish ushbu traektoriyani o'zgartirishga yordam bera olmaydi. Kompyuterlar va boshqa aloqa vositalari faqat tabiiy resurslardan foydalanishni optimallashtirish va tezlashtirishi mumkin.

Davlat strategiyasi mamlakatning "yuqori qiymat" deb atalmish yangi texnologiyalar, dasturiy ta'minot, intellektual mahsulot ishlab chiqarishga o'tishidan iborat bo'lishi kerak. Bunday strategiya doirasida axborot texnologiyalari, albatta, muhim, ammo baribir ikkinchi darajali rol o'ynaydi. Asosiy vazifa - ijtimoiy-madaniy sharoitda, ta'lim, fan va madaniyatni rivojlantirish. Bu yuksak madaniyat degani emas, balki ommaviy madaniyat - mehnat, boshqaruv, iqtisodiy munosabatlar va boshqaruv madaniyatini bildiradi. Xorijiy mamlakatlarda O'zbekiston haqida ijobiy fikrlarni shakllantirish, turli davlatlar bilan o'zaro hurmatga asoslangan do'stona munosabatlarni yo'lga qo'yish bugungi kunda asosiy vazifalardan biri hisoblanadi. Xorijiy mamlakatlarda davlatimiz ichki siyosatining mazmun-mohiyatini oydinlashtirish, yurt nufuzini yuksaltirishga xizmat qiluvchi chora-tadbirlarni izchil amalga oshirish, dunyo hamjamiyatiga haqqoniy axborotni yetkazish bu boradagi faoliyatning uzviy qismiga aylanishi kerak.

Global axborot tarmog'idagi fitna va axloqiy hujumlar va ularning oqibatlari. Axborot urushi nafaqat haqiqiy urushga hamroh bo'ladi. To'g'ri taqdim etilgan ma'lumotlar savdo janglarida samarali qurolga aylanadi. Mamlakatning global savdo ustunligiga erishish imkoniyatlarini kamaytirish uchun diqqatni qarama-qarshilikdan xalqaro bitimlar bilan bevosita bog'liq bo'lmagan raqibning ichki muammolariga qaratish kifoya. Bu esa liberal paradigmaning butun dunyoga tarqala boshlaganiga, hatto bu mafkurani biron joyga majburan singdirishga olib keldi, bu nafaqat odamlar hayotining ko'p sohalarida, balki xalqaro munosabatlar tuzilmasida ham o'zgarishlarga olib keldi, ya'ni bozor g'alabasi. iqtisodiyot va unga yakuniy o'tish, xalqaro omillar sonining o'zgarishi, demokratiyaning keng tarqalishi, jahon ommaviy axborot vositalarining paydo bo'lishi, ilmiy-texnikaviy sohaning uzluksiz rivojlanishi. Ushbu global o'zgarishlar natijasida tashqi siyosat, suverenitet, davlat, global, mintaqaviy va mahalliy mojarolar kabi asosiy va buzilmaydigan tushunchalarning ahamiyati va ahamiyatini qayta ko'rib chiqish masalasi paydo bo'ldi. Bu omillarning barchasi dunyoning yagona global miqyosda birlashishi jarayonlarini rivojlantirishga xizmat qildi.

Globallashuv milliy va tashqi dunyoning “aralashmasi”ni anglatuvchi ikki tushunchaning xususiyatlarini o‘zida mujassam etgan. Globallashuv - bu axborot texnologiyalarining rivojlanishi tufayli mumkin bo‘lgan vaqtning siqilishi. O‘z navbatida, globallashuv jarayoni o‘z-o‘zidan sodir bo‘la olmaydi, demak, buning obyektiv sabablari bor. Ko‘pgina olimlar zamonaviy dunyoda globallashuv jarayonining turli sabablarini ham aniqlaydilar. Zamonaviy dunyoda har bir inson u yoki bu tarzda globallashuvning ishtirokchisi bo‘lib, o‘z navbatida unga ma’lum bir tarzda ta’sir qiladi.

Globallashgan dunyoda terrorizm avj oldi. Bu bir necha sabablarga ko‘ra:

1. Rivojlangan mamlakatlarning boshqa xalqlarning ishiga o‘z nafsini qondirish uchun aralashish tendentsiyasi ayrim qo‘zg‘olonchi kuchlarning qo‘zg‘olon ko‘tarishiga olib keladi va ular keyinchalik terroristik guruhga aylanadi.

2. Axborot oqimini osonlashtirgan, shuningdek, odamlar o‘rtasidagi aloqalarni yo‘lga qo‘ygan ijtimoiy tarmoqlar butun dunyoda radikallashuv jarayonini osonlashtirgani uchun terrorchilik faoliyatida vositachiga aylandi.

3. Kiberjinoyatlar ortib bormoqda, bu mamlakat xavfsizligiga jiddiy ta’sir ko‘rsatadi.

Globallashuv global texnologik taraqqiyotga yordam beradi. Ammo bu avans chiqindilarning ko‘payishi va iqlim o‘zgarishi tufayli atrof-muhit uchun salbiy oqibatlarga olib keladi. Bundan tashqari, texnologik taraqqiyot qo‘l mehnatiga bog‘liqlikni kamaytiradi, bu esa qashshoqlik va jinoyatchilikka olib keladigan bandlik imkoniyatlarini kamaytiradi. Kundalik narsalar uchun texnologiyaga qarab, sog‘liq muammolari ortib bormoqda. Bu urbanizatsiyaning kuchayishiga olib keladi, natijada qishloqlardan shaharlarga migratsiya kuchaydi. Shunday qilib, globallashuv - bu davlatlar o‘rtasidagi tez o‘sib borayotgan o‘zaro bog‘liqlik jarayoni bo‘lib, u odamlar hayotining barcha sohalariga, shu jumladan siyosiy, iqtisodiy va madaniy tarkibiy qismlarga ta’sir qiladi, bunda transmilliy kapitalning gegemonligiga urg‘u beriladi, bu davlat chegaralarining xiralashishi bilan tavsiflanadi. davlat suverenitetining pasayishi. Globallashuv jarayonida jadal texnologik rivojlanish bilan bog‘liq bo‘lgan barcha aloqa tarmoqlari to‘plamining ishlashini faollashtirish muhim rol o‘ynaydi, xoh biz tovarlarni tashish yoki axborotni tashish, odamlarning harakatlanishi yoki transport vositalari haqida gapiramiz. g‘oyalar va qadriyatlar harakati. Shuning uchun kommunikativ jarayon madaniyatlararo muloqot nomini oladi - sotsial-madaniy organizmlarning har xil, ba’zan taqqoslanmaydigan turlarini ifodalovchi madaniy shakllarning intensiv ko‘p qirrali o‘zaro ta’siri.

Jamiyat hayotining umumiy standartlarini shakllantirish didlar, tamoyillar, qadriyatlar va xulq-atvor normalarini birlashtirish natijasidir, ya’ni madaniyatni universallashtirishni amalga oshirish zamonaviy dunyoda odatiy hodisadir. Globallashuv jarayonining O‘zbekiston OAVga ko‘rsatayotgan ta’siri Globallashuv jarayonining O‘zbekiston OAVga ko‘rsatayotgan eng jiddiy salbiy ta’sirlaridan biri bu respublika OAVning faqatgina iste’molchiga aylanib qolayotganidadir. Misol uchun, O‘zbekiston televideniesining butun mamlakat bo‘ylab efirga tarqaluvchi to‘rtta kanali: O‘zTV1 — “O‘zbekiston” telekanali, TV2 — “Yoshlar” telekanali va TV4 — “Sport” telekanali hamda TV3 — “Toshkent” telekanalining 2004 yil 1 yanvardan 30-iyungacha bo‘lgan ko‘rsatuvlari tahlili shuni ko‘rsatmoqdaki, O‘zTVning to‘rtta kanallari ichida faqatgina O‘zTV1 “O‘zbekiston” chiqishlarining aksariyatini ushbu kanalning o‘zi tayyorlagan ko‘rsatuvlar tashkil etadi. Ya’ni, 6 oylik davrda ushbu kanalning umumiy efir vaqti 2938 soat bo‘lsa, shundan 2304,32 soatini, ya’ni 78,4% ko‘rsatuvlari o‘z mahsulotlarining efir vaqtiga to‘g‘ri keladi. Bu ko‘rsatgich qolgan uchta kanalda, ya’ni, TV2da 51,4%ni, TV3da 45% va TV4da 25,7%ni tashkil etadi. «O‘zbekiston» kanalida chet el filmlari va ko‘rsatuvlari jami 581,35 soat yoki 19,7% foizdan iborat. O‘zTV-1 telekanalining efirida eng kam e’tibor qaratilgani chet el sporti haqidagi ko‘rsatuvlardir. Shuningdek, O‘zteleradiokampaniyaning har to‘rttala kanalidagi dunyo yangiliklarining deyarli 99% chet el agentliklari va teleradiokompaniyalarning dasturlaridan noqonuniy tarzda ko‘chirib olingan axborotlaridan iboratdir. Buning ustiga, o‘zbek OAVning ta’sir doirasi cheklangan. O‘zbekiston telekanallari va radio stansiyalarini faqatgina mamlakat bilan chegaradosh bo‘lgan Markaziy Osiyo respublikalari aholisigina ko‘rishi va eshitishi mumkin. Albatta, O‘zbekiston radiosining chet ellarga turli tillarda uzatayotgan eshittirishlari mavjud, ammo ularning

tinglovchilari ham ma’lum bir doirada. Bu esa O‘zbekistondagi axborot makoni va aholining ijtimoiy ongi to‘g‘ridan-to‘g‘ri Rossiya va G‘arb OAV ta’siri ostida qolishiga sabab bo‘lmoqda hamda O‘zbekiston OAVning xalqaro miqyosdagi o‘z o‘rniga ega bo‘lishini tobora qiyinlashtirib quymoqda.Axborot asri sifatida talqin etilayotgan yangi yuz yillikda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, xususan Internetning shiddat bilan rivojlanib borayotganligi insoniyat taraqqiyotiga yangicha ko‘rinish va mohiyat ato qildi. Davlat va jamiyat rivojlanishining mazkur yangicha shakli “elektron” borliq ko‘rinishida xarakterlanib, uning kelajagini aloqa tarmoqlari orqali butun dunyoni yagona axborot makoniga aylantirayotgan millionlab “baytlar va bitlar” hal qilmoqda. Internet davlat va xalqlar o‘rtasidagi axborot almashishni misli ko‘rilmagan darajada tezlashtirdi, dunyoni insoniyat uchun tom ma’nodagi “yagona global makonga aylantirdi” Ta’kidlash joizki, O‘zbekiston Vazirlar Mahkamasining aloqa va axborot kommunikatsiya texnologiyalari masalalari bo‘yicha 2003 yilning 10 aprelida bo‘lib o‘tgan yig‘ilishi natijalariga ko‘ra, 2003 yilning boshiga kelib Internetdagi Uz. Milliy hududida qayd qilingan saytlar soni 12,5 foizga o‘sib, 650 taga etgan. Internetdan tez-tez foydalanuvchilar soni 50 ming kishi atrofida bo‘lib, ulardan 10 ming kishigina jahon axborot tarmog‘idan muttasil foydalanishadi

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoev Sh.M. “Niyati yayshi xalqning ishi ham ulug‘, hayoti yorug‘ va kelajagi farovon bo‘ladi”. -T.: Uzbekiston, 2019.
2. Mamatova Y., Sulaymanova S. Uzbekiston mediata’lim taraqqiyot yo‘lida. O‘quv qo‘llanma. Extremum-press, 2015.-94b.
3. Yaxyo, Muxammad Amin. Internetdagi taxdidlardan ximoya. O‘quv qo‘llanma. Movarounnaxr,2016.-672b.
4. Федоров А.В. Медиаобразования и медиаграмотност. Учебное пособие. - М., 2018.
5. Media va axborot savodxonligini shakllantirishning pedagogik jixatlari. O‘quv-amaliy qo‘llanma. - Extremum-press, 2017. - 142 b.
6. Arastu. Axloki Kabir. Poetika. - T.: «Yangi asr avlodi», 2004.
7. Muminov F. Axborot xavfsizligi va ijtimoiy tarakkiyot// Uzbekiston matbuoti, 2007 y. 5-son, 18-19 b.
8.Данаева З. Имидж страны. Страновой брендинг. - электронное издание/Зwww.закон.кз